

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

ÁZ ÉRTEKESEB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

*egjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Nemesség.

(?) Kolozsvár város képviselő bizottsága tegnapi ülésének ünnepélyes felállással határozta el gr. Eszterházy Kálmán főispán indítványára, hogy Korbuly Bogdán urnak a magyar színművészet emelésében tanusított áldozataiért s a nemzeti nyelv irányában szerzett érdemeiért köszönetet és elismerést szavazzon s a határozatát jegyzőkönyvileg megörökíti s a polgármester által vezetett küldöttsége útján juttatja az érdemes férfi tudomására.

Az erdélyi országos szintűgyi választmány már korábban kérvényt intézett a kormányhoz, hogy a kolozsvári n. színház négy éven át intendánsának, Korbuly Bogdán urnak, ugyanezen czímen legmagasabb Felsőgi elismerést és kitüntetést eszközöljön ki s e kitüntetés, mint tudjuk, a színházi év bezárultával fog az ünnepelt számára megérkezni.

A kolozsvári nemzeti színház színtársulata a mai nap folyamán testületileg tiszteleg volt intendánsánál, forró és megérdemlett köszönetet mondandó annak a férfinak, ki négy éven át valódi műmecenásnéként gondozta, vezette e társulatot s ápolta ezáltal az első magyar színházban, ez intézet multjához méltóan, a nemzeti színművészetet.

Kolozsvár város társadalmi körei, összes intelligens elemei ma este a vigadó nagytérben gyülekeznek föl, hogy a maguk részéről s e téren is kifejezést adjanak annak a tiszteletnek, melylyel szükségképp kell ama férfinak iránt viseltetniök, ki négy éven át szolgálta e közönség magasabb, nemesebb műigényeit.

Ily mozzanatok közepette a napi sajtó sem zárkozhatik el a közhangulat e nyilatkozatai elől s legkivált akkor, a midőn legjobb meggyőződésének visszhangjaitól ösméri és vallja az elismerés mindeme kifejezéseit; a midőn részint maga vala a kezdeményező e téren s a midőn a közönség tett eme szolgálatok férfiak előtt kell a zászlót meghajtania.

Egykor a materialis erő kitűnőségei állíttatának a társadalom, az állam élére, mint az erő alapján önálló polgárat iránt legjobban érdemesült férfiak.

Az emberiség akkori legjobb törekvései bevallja is a kard élén függöttek s méltó volt, hogy ki ez érdekeket leghívebben szolgálta, a nemesek, a kitüntetettek sorába emeltessék.

Majd a civilizáció sokszori munkáinak megindultával újabb és újabb szükségeket tal-

nult az emberiség ösmerni s az, ki e szükségek kielégítése, értékesebb tétele és fokozása terén az első sorába küzdötté föl magát, tisztelettel ismertelett el valóban jónak, nemeseinek.

Ma már egyetemlegesen a szellem vette az emberiség összes munkálkodásának vezetését kezébe. Az erő, mely véd; a munka, mely gazdagít; a természet megismerése s ez uton az emberiség szolgálatába való hajlítása — mind, mind a szellem uralma alatt áll, — a szellem alatt, mely ez uralmat csak eszközül tekinti, hogy a maga magasb, nemesb lényegének megvalósítása érdekében használhasson föl minden erőt, minden értéket, egyetlen urrá téve magát földön, égen, jelenben, jövőben.

A nemesség jogcíme így teljes átalakulóban van ma. Még látjuk itt is ott is nyomait a régi jogcímeknek, de látjuk a teljes erjedésben levő átalakulási processust is, mely nem megsemmisíti, hanem földolgozza s magasabb egységbe olvassza mindama további tényezőket s átteremt valamennyit a valódi nemesség: a szellemi téren kivívott kitűnőség kriteriumává.

A nemzeties irodalom színművészeti érvényesítése a szellem monarchiájának tényezői sorában egyik legkiválóbb helyet foglalja el s az, ki ez érdeket oly híven és odaadással szolgálta éveken át: méltó, hogy a sajtó részéről is lovaggá üttessék. Im a köz-elismerés nemesi levele, homlokán a díszes czimerrel, melynek közepémezejét az égi muzsa: Thalia foglalja el . . .

Ily értelemben meghajlunk a nemesség előtt s a sajtó nevében is tisztelettel adózunk Korbuly Bogdán urnak.

A keleti kérdés.

A Journal des Débats, a német lapokkal polemizálva, a Bismarck intervencióját sürgető cikkei alkalmából, újabbán egész keleti programot tesz közzé, melyet a Journal de St. Petersburg ugyancsak siet kritika alá fogni sejtélni, mert persze azzal kezd a Debats, hogy Törökországnak a san-stefanoi szerződés által Oroszország javára tervezett confiszcziója nem megoldása a keleti kérdésnek és nem megengedhető.

A keleti kérdés megoldására — írja továbbá a Debats — Görögország és Ausztria-Magyarország vannak csak hivatva, de e két állam még minos erre eléggé elkészülve, s azért időt kell nekik engedni arra, hogy a megoldást előkészítsék.

hagyta a főhadnagynak, hogy minket újságírókat, ha lehet, tréfájanak meg. A legszilajabb lovakat adták alánk s hazatértünkben, midőn a Pataky-majrhoz közeledtünk, én gondolatimba merülve nem vettem észre, hogy a 76 pár husárnak ügyes vezényeltetett. Az első párok meglehetősen mérsékeltlen ügettek, de ez a hosszú soron végig, míg hozzám, ki a 4-ik szakaszban voltam, eljutott, csaknem sebes vágatással változott. Én lovam serényre kapva, alig tudtam magam rajta megatartani. Ez észrevette, hogy gazdája gyöngén ül, megszilajodott, minél sebesebben ügettek előtte társai, annál inkább tüszkölni, ágaskodni kezdett s engem csakhamar ajföldön hagyott. Az én szép hollószínű paripám gazda nélkül érkezett haza rendes helyén; a kapitány magában jóízűen nevetett s mikor engem közelémlátott, a főhadnaggyal elem jövőn, mosolyogva mondá: „No hiszen még ilyen huszárt is keresni kell, a ki lova mellett gyalog jár”. Fülöp pirultam s mielőtt menthetém magam, kezemet megszoritva, jóakaró mosoly közt mondá: „Ne is ügyedl fiú! külön legénynyel is így bánt volna az én Hollóm — mert éppen a gróf ajándéka volt — hamis egy állat az, de ne félj, pár hét múlva akármelyik lovat jól megülöd, csak járd szorgalommal az equitativokat!” Beszélgetésünk közt vidáman értünk el a kaszárnyába.

Egy alkalommal kapitányunk felhívására bírák voltunk egy bajtársunk fegyelmi ügyében.

Kováry Józsa szolgálaton volt az őrnagynál, következéje nem jött el a kiszabott órára, s őrlomlásáról eltávoztán, azért 24 órai fogságra büntetett. Kováry igazságtalannak mondotta s hivatkozott a szádrára, melynek őnéretét bántja e hozzájuk nem illő bánás. Más mulasztása oka az ő hibájának — így védekezett — őt lakoltatni érte nem lehet. Ők nem kötéllel fogott katonák, nem gépek, őket a szabadság szeretete vitte zászló alá. Gróf Bethlen próbálta megmagyarázni a

A gyökeres megoldás tehát elhalasztható s egyelőre oly állapot létesítendő, mely Európa érdekeit megvédi, s a Balkán-félsziget népeit a civilizáció befogadására alkalmasakká teszi. Európa érdekei azt követelik, hogy a tengerszorosok megmaradjanak a porta kezében s ezért Törökországnak összefüggő területet kell képeznie közvetlen adminisztráció alatt, mely a Balkántól a Rhodope-hegyig és az aegaeumi tengerig terjedjen.

Bosznia, Hercegovina, Bulgária, Epirus, Thessalia és Macedonia önálló kormányzatot kapnak, s a porta e tartományokban csak a katonai hatalmat, a terület védelmét és a politikai souverainitást tartja meg. A kormányzatok ide a porta nevezi ki Európa belegyezte mellett, magok a tartományok pedig Libanon mintájára egy európai bizottság közreműködése mellett autonóm kormányzattal bírnak. Így nem egy tartomány tétetnék autonómá a többiek rovására, hanem egyenlő autonómiát kapna valamennyi. Ezek nem fizetnének valamely tributumot a portának, hanem az adók egy részét átadnák a közös kiadások fedezésére, mint pl. Horvátország, szintén autonóm tartomány, adójának, melyet saját ügynekei által hajtatt be, egy részét a magyar államkincstárba fizeti. A porta bebizonyítja, hogy szüksége van Európa gyámságára, s a szultán a helyett, hogy a san-stefanoi szerződés értelmében Oroszország vazalljává legyen, inkább alávetetheti magát az európai hatalmak protectorátusának. Ekkor a bolgárországi várakat sem kellene lebontani, mivel ezek az autonóm államok fölötti katonai és diplomatiái jogok gyakorlására szükségesek volnának a törököknek. Ez erődket Europa nevében és érdekében szállnák meg őket, mint egykor a poroszok és osztrákok megszállották Luxemburgot, Mainzot stb. a német szövetség nevében és érdekében. Oláhország megtartandó jelen alakjában, hogy az oroszok a Dunától távol maradjanak. Ha a császár adott szava ellenére hódításokat akar tenni, tegye ezt Ázsiában, Európában elégedjék meg azzal a morális dícsőréssel, hogy a keresztyéneknek autonómiát vívott ki.

A Reuter-ügynökség e hó 27-éről jelenti Konstantinápolyból: A lázadók váratlanul megrohanták a philippopoli orosz tábornok, 1000 embert fogolylyá tettek s 4 ágyút és számtalan fegyvert zsákmányoltak. A pomakok és raslokok leégtek 10 falut és Somakov irányában indulnak. — Onon azt a tanácsot adta a portának, hogy a lázadóknak fegyverszünetet ajánljon és hódoláscsere részükre büntetlenséget biztosítson.

doigot, hogy katoná és katoná között aszabályok megtartása tekintetében nincs különbség; a fegyelemtartás itt a fő, a mi nélkül a legjobb katonaságból is féktelen csoport s erőszakoskodó pretorianus sereg lesz. Kóváry nem tágitott. Bethlen haragra lobbant, a sorból kilépni parancsolt engem és Urházyt. „Ti is tanult emberek vagytok, van önértetek — szólá hozzánk — mit mondottok: megszegté-e a szabályt Kóváry bajtársatok? érdemes-e a fenytésre vagy nem? szóljatok egyenesen, megfontolom a mit mondani fogtok.” Mi mindketten constatáltuk a szabály áthágást s a büntetést igazoltnak ítéltük. „Bajtársunknak — mondánk mi — nem okoskodni kell, de engedelmeskedni, nem azt tenni a mit jónak lát, hanem a mire a szabályok kötelezik. Századunk a büntetést sérelmesnek nem találja.” A század „heles”-t kiáltott rá. Józsa meghajolt s maga önként ment el a büntetést kiállani. „Főhadnagyur! mondá nevetve Kovácsoshoz a kapitány — gondoskodjék Józsa részére könyvekről s a versikéhez tentáról.” E nap óta Józsa a legsubordinatio-ismertebb huszár volt.

Még csak egyet mondok el, a mi közöttünk történt.

Egyik napon viradatkor híre jött kaszárnyánkba, hogy a károlyfejérvári katonai ruházati bizottságtól nagy fegyver-ruházati terv jött katonai fedezet alatt Kolozsváron át Gácsországra fel tartva. Századunk tudta a lapokból, hogy az oda-váló várparancsnokságot a magyar hadügyminiszter és kir. biztos Vay többször kereste meg, hogy honvédszázalójainknak ruházati posztót, a nemzet-őrségnak fegyvert adjon, s azon választadta, hogy nincs készlet. Tiszteink a városban voltak, — 50 — 60-on a hevesb vérűek közül felkerekedvén, mint a forgószél egyszerre az országuton természet s az uton keresztül állva s erős sorfalat képezve várták az érkező szekereket. A kisérő katonaság 15—20 lehetett. Egyik közöttünk kérdezte az első szekér kisérőjétől, ha van-e szállítási

Londonban úgy vának meggyőződve, hogy Oroszország a bolgár félkelés fenyegető jellege által kényszerítve hadai nagyrészt Drinápolyba vonja vissza.

Klapka és Gambetta.

A „Daily Telegraph” igen érdekes részleteket közöl Gambetta és Klapka egyidejű diplomatikai működéseiről, melyekből enzenl egy kivonatot közlünk.

Közlendekelőtt föl van említve az orosz érzelmű „Le Nord”-nak polemiája Gambetta lapjával a „Republique française”-el. A „Nord”-nak Gambetta jaráskelése föltűnt és ezen lap azonnal kikürtölte, miszerint Gambetta azért járt Bécsben, hogy angol-osztrák-francia szövetség létrejöttét eszközölje. Ugyan ily czélból ment volna Klapka tábornok is Londonba, hol Beaconsfield lorddal ez ügyben értekezett. A Nord most szemére veti a Republice française-nek, hogy ez princípálisát nem bírja mással védeni, mint élezeskedéssel. Az orosz közönség okoskodásaiban odáig jut, hogy belátja bizonyítva, miszerint Klapka és Gambetta, a Nord szerint, ugyanezen ügyben fáradozott, midőn kevés hóval ezelőtt Olaszországra utazott s számos összejeveteli voltak az akkori miniszterekkel, Depretissel és Crispivel. Ezen államférfiaktól ki akarta tudni, minő állást foglalna el Olaszország, ha Anglia, Ausztria és Franciaország Oroszországgal ellen szövetségre lépnek.

Ugyanezen tárgyról az „Italia” című olasz hirlap úgy nyilatkozott: miszerint Olaszország semmi esetre sem fog kilépni semlegességéből és nem vágyik semmi anyagi eredmény után a keleti kérdés eldöntésénél.

A Nord ezekből azt következteti, hogy Klapka, Gambetta és Beaconsfield lord ugyanegy célra törekcsnek. A Nord továbbá azt mondja: miszerint Gambetta és Klapka ezen politikai commits voyagerséit fel sem említette volna, ha több oldalról nem jöttek volna tudósítások az iránt, hogy ha nem is a francia kormány, de egy hatalmas és befolyásos párt az assemblée-ben és azon kívül arra működik, hogy Franciaország lépjen ki eddigi semlegességéből a keleti kérdésre nézve.

A berlini Montags-Revue egy igen nagy jelentőségű cikket hoz, melyben ezeket mondja: „Németország, mint békéltető hatalmasság minden előre kiszámolt szándék nélkül működik. Párisban észre vehetni, hogy oly czélok kivételéről gondolkoznak, melyeket csak a kiállítás után fognak leleplezni. Németországnak tehát, most még inkább mint valaha, résen kell lenni. De résen is igazolványuk? Van a k.-fejérvári várparancsnoknak, — felelé az. Szükséges, hogy legyen Kolozsvár hatóságától is — jegyzé meg a kérdező. Attól nincs, de ott ájtjöttünkkor magunkat jelentettük — mondá a kisérők egyike. Mikijelentettük, hogy az mulhatatlan megszerzünk; mire a kisérő egyik tagja a városba visszament, Grois főbírtól igazolványt hozott az iránt, hogy a szállítomani akadály nélkül bocsáttatott át a városon, mint arra jogosult katonakincstári vagyon. Erre huszáraink a kisérőnek szabad utat engedvén, a kaszárnyába visszatértek. Tiszteinknek kedve ellenére volt az illetéktelen föllépés, de a helybeli állomás főtiszekekel a dolgot elintézték, ígyvén, hogy rossz következménye nem lett, mi pedig abban kerestünk vigaszt, hogy a reactio alattomoskodásáról a fátylót levontuk.

Midőn az agyagfalvi téren október 16-ára a Székely nemzeti gyűlés ki volt hirdetve, gr. Bethlen felszólított: melyik hadnagy és őt huszár váltalkozik Aranyosszékre kimenni, a székelyeket a gyűlés czéljáról felvilágosítani, s velök együtt oda felmenni? Szentgyörgyi József hadnagy (egerbogyi fi), Urházy György, én, Fáy József, Gelei Károly és Adam Samu voltunk a vállalkozók. Szeptember 14. indultunk el kaszárnyánkól, karddal, két pisztolylyal s 24 tölténnyel ellátva, hova többé vissza sem térünk: nekünk e perc óta sem kaszárnyánk sem helyőrségének csöndesen élni csak egy hóbis is több alkalmunk nem volt. Sodort a harc veszes fergetege ide-oda folyvást, ruhánk elkalott, arcunkat a dár elbarbitotta, megfagyat tagjaink, a hó hátán s lovainkon töltöttük a telet, csak Szébennek 1849. márczius 11-én bevételétől ápril 4-ig volt kevés szünetünk, a hol magunkat változóval s ruhával láttuk el testünknek és lelkünknek némi ádülést szerzettünk, eljárva sok szép kisasszonylyal és menyecskével a csárdást, s töltve velük kollekes órákat.

Igen, hatan mentünk ki Aranyosszékre s onnan szekereken Agyagfalvára. Hogy történt ez,

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein és Vogler hirdetés köv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Servitátor 5. sz.

Nyitlári czikkok

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

gyunk, mint ezt az e hó 15-kén kelt hadügyéri rendeletik bizonyítják, melyek magukban több elővigyázati rendszabályokat tartalmaznak Elsas-Lotharingiára nézve. Egy egész hadosztály indult a Rajnától Metzbe, mely várak őrizete e helyet elhagyja, mielőtt a) másik megérkezik. Két badeni dandár pedig Strassburgba megy. Mind ez mutatja, hogy itt minden meglepetés ellen el vagyunk készülvé.

A Daily Telegraph ezután kifejti, miszerint több francia hirlap, jelesül a Journal des Débats, azért nógatja Németországot közbenjárásra s hizeleg neki a „grandeur oblige-el”, hogy ha Németország békecsinálási igyekezetével felsülne, és egy európai háború fejlődne, akkor egész Európa gyűlölsége Németországgal ellen volna irányozva. Más rászórl pedig sokan azt hiszik, hogy Németország, mely még most is lép oly ellensége Franciaországnak mint mindig, csak május elsőjére várakozik és ekkor maga lesz rajta, hogy a háboru törjön ki, csak hogy a párisi kiállítást megromtsa.

A D. Tel. ezen okoskodásaihoz magunk részéről írja az „Egyetértés”, még a következőket adhatjuk. Emlékeznék talán még olvasóink arra, hogy Gambettát a mult évben a legszálsóbb republikánus lapok azzal gyanusították, hogy ő Bismarcktól meg van vásárolva. Hogy ezen gyanut eloszlassa, a Republice française rögtön megváltoztatta politikáját és szüntelen tollharcban állott a porosz kormány által sugalmazott német lapokkal. Most azután a német lapok kezdtek őt ugyanazzal gyanusítani, mivel előbb csak a francia socialista lapok, jelesül az Avenir és az Egalité gyanusították, azt tevének, miszerint Gambetta abbéli boszujában, hogy Bismarcknak nem sikerült Mac-Mahont megbuktatni, mely esetben Gambettának lett volna kilátása az elnökségre, most a német birodalmi kancellár és Németország ellen fordul. Mi sem a francia, de a német lapok vádjainak igazságát vagy annak ellenkezőjét nem akarjuk vizsgálni, sőt tartózkodunk ezekre súlyt fektetni, de szükteseknek láttuk ezeket felemlíteni a dolog megvilágítása végett. Egyébiránt, ha Gambettának és Klapkának sikerülne most egy coalitót, nem csak Orosz- és Németország ellen is létrehozni, annak csak őrvendhetnének, mivel ezen két kabinet és a Hoherzollern és Romanoff dinastia bukása vagy megalázása Európa békéjére és szabadságára nézve csak üdvös lehet.

Temesvári levél.

I.

(Aradi színiügy, — Temesvár városa és a színészet, — Csiky Gergely).

Az október hó 11-én Aradon „Caverletne”

mely fatumaink voltak utunkon? később tán megírom. „Ellenőr.”

Mutatvány

Hegedűs István

„A hellen eszmék és a keresztyénség” című művéből.

Az V-ik század volt a görög szabadság aranykora; irodalmi, művészeti fejlődésének tetőpontja. Athén ragadta kezébe a görög szellem vezérletét. Megteremtődött a hellenizmus, mint érzellem. A persa háborúk kifejték a nemzeti öntudatot; a nemzeti öntudat előidézte a művészet felszárnyalását. Az atheni nép, az Aristofanes darabjai, nem csak a persa hatalom ellen van hálós fullánkja, de a szellemek áthatására is. És mely korban volt a görög vallásos életnek ragyogóbb kifejlődése, gazdagabb tartalma? Ugy hogy a természetfeletti lények fényökkel a földre szálltak; a képzelem-alkotta isten-alakok a szobrok örök vonásait vették föl; a templomok derűlen néztek alá a zsibongó, tarka életre; béke, összhang mindezzel. A lelket a természetfeletti egyszerű betölti. A mely zuga a szívnek betöltetlen maradt, a beteg kedély véghetlen sovárgása is kielégítést nyert a keletről betörő mysticus cultusok csodáitól meglepetvén. Csak bele kell képzelni magunkat e görög lélek világnézetébe, a Fidiász, Aiskhülesz, Szofoklesz, Pindarosz korszakába. Az istenek erkölcsi eszmények, örök ifjú alakot öltve az emberek közé szállnak, egész nemzedékek atyjává lesznek. Isten és ember, mint Pindarosz mondja, egy vérből vannak, egy anyától lettek. Nagy elfogultság kell ahoz, hogy valaki azt állítsa, hogy a görög vallásnak csak ceremoniai voltak; de nem voltak szívre ható érzelmei, mint Fontanelle állítja. Akkor volt csak igazán természetfelettitől áthatva az élet. Egy ünnepi ut. Eleuszba oly vallásos rajongással, szent gyönyörökkel volt tele, hogy ma is a parthenon megmaradt homlokzata

előadásával megkezdett színidény folyó évi april hó 16-án Falu roszával zárattott be.

Aradvárosra régi reputációja visszaállított; a közönnnyel vádolt közönség bebizonyítja, hogy a magyar színügyet tud lelkesülni, s hogy a nem pártolás vádjával csak akkor volt sújtatható, midőn lelkiismeretlen szerencsevadászok, elődsi igazgatók hiányosan szervezett csapatjaikkal türelmet próbára tették, s a közönyt fejtelenségükkel mintegy provokálták. Az aradi „Alföld” hasábjain a közönség nevében észinte elismerést szavaz a színügy gyámolító együletnek, mely hivatásának dicsteljesen megfelelt midőn kettőzött erőfeszítéssel oda munkált, hogy a magyar színügyet visszaállítsa azon talapzatra, mely azt jogosan megilleti. — Hogy mily mérvű pártfogást tanusított az aradi közönség ez idény folytán a drámai válfaj iránt — mely közudmaszer szerint eddig csak mostoha gyermek volt az éneklő muzsa mellett, kiténik abból is, hogy az utolsóelőtti előadások kellemes tavaszi időjárás mellett is — tömeges látogatásban részesültek, s nem egy régiebb francia vígjáték mint p. o. Benoiton család a bérleten kívül 270 forintot jövedelmezett. A színészet tehát egy biztos otthont talált az alföld e műpártoló városában s a műpártolás még fokozódni fog, mert az igazgatóság mindent elkövet, hogy a legjobb erőket csoportosítsa a színügy körül, s így a kolozsvári színháznak is nem egy kedvelt tagját bódítja magához.

Az aradi színtársulat a nyári hónapok egy részét Temesvárt tölti, hol az előadások sorozatát Csapreghy Sárka csikójával hűsűt vasárnapján kezdő meg. A jó temesváriakról azonban a rágalom sem mondhatja el, hogy valami nagyon lelkesülnek a színészetért, a helybeli lapok már meg is kondították a vészharangot, hogy ilyen mérvű pártolás mellett a muzsafiaknak könnyen felkopik az álluk.

A társulat economikusa azon komikus fogással él a bérletgyűlésnél, hogy szép szóval, rimázkodással, kedélyes tréfákkal leplezett fenyegetőzéssel ösztökéli a közönsécskát mégé zárakozott magyar lelkesedés s így nagyrahezen szésszabarácsló 1200 frt. bérletet — de mi ez a tenger sima tükrehez — fohászodik megboldogult Czankónk. A német lapok már azzal kezdenek fenyegetődni, hogy közelebből névszerint megemlítik mind azokat, kik távol létükkel tándókölnék. Szép a némettől, ép a mily kevés volt szép egy más Némettől, hogy költött szerződés dacára a társulatot csufosan felülte, s a helyett hogy kölességének, (három operette vendégjáték) itt eleget tegyen: elment Kolozsvárra magát előlegesen tájékozni a felől, hogy mekkora akustikája van a sétatéri muzsa csarnoknak, hol eddig Dalmoki Béni énekel; s így a temesváriak kedvencz műfajukból (operette) május 3-ig nagyon sovány adagokat kapnak.

Na de akkor majd lesz zsufolt ház — mondják ok. — Vederemo.

Temesvár különben nagyon kedves magyar város, csak az tűnhet fel az idegen előtt, hogy p. o. az úgy nevezett „czigány sor” czípőitlen sánculotte csemelői is így alkmatlantankodnak a járókelők között: „schöner Herr bitte Kreuzer”. Ez minden esetre meglepő, s nagymérvű éjszak-nyugati cultúr érzékről tanusodik. A város különben szereti magát „kis Bécs”-nek nevezni, szép is, tiszta is, rendezett is épen mint a nagy Bécs;

domborművein bámulattal bámuljuk e mekvővűt imádkozást. Nem megvetni, kicsinyleni, de fölfogni kell e hangulatot. Montesquien két sora gyönyörűen jellemzi e kort:

„Regrettez vous le temps où le ciel sur la terre Marchait et respirait dans un peuple des dieux”.

(Sajnáljátok e kort, melyben az ég a földre szállt és élt egy istenekből álló nép közt.) Bossuet híres mondása, hogy e korban: „tout était dieu excepté dieu même”, csak annyit jelent, hogy mindenütt isten volt. A főisteneken kívül, kiknek kifejezett mythosuk vala, voltak istenei a családnak, szerelemnek, ifjúságnak. A győzelem, rábeszélés istennői alakokban csatlakozott Pállás Athéné dicső alakjához. Az erkölcsi eszmék testi alakotöltenek. A gőgös képzelmek oly gazdag, oly finom részletekig tudott egyénitni, hogy Pindarosznak soraiában az eszméket alig értjük a sok konkrét alaktól. Ugy szólna az eszméket mind megannyi testesült eszményeket adják a költők. De a nép kedélye is tele volt e képekkel; hiez a költő is onnét meríthető; azért hatott ellenállhatatlan, azért értették általánosan. Csak el kell olvasni Taine gyönyörű ecsetelését, a mint leírja minő benyomások közt foly le egy ünnepi körmenet, melyben Attika földjén isten-szobrok sora közt magasztos heroszok emlékeivel eltelve haladtok a nép a véd-istenő a poliasz templomába elvinni a himzett peplózt. (Taine: Philosophie de l'art en Grèce”). Ez ünnepi menet leírása emlékeztet Diderot elragadtatására, melyet benne az urnapi körmenet idézett elő. A külső szertartások élete, jelentése, szelleme, a szívek ittasult rajongásában, őszhangban átment hullámzó érzelmeiben volt. T h e z e ü s z Oidiposz s heroszai voltak Attika népének. Istennek családjaiba vették be. Az apothéozis megfelelő az istenek anthropomorfismusának. Heraklész az istenülés utján haladó emberiség jelképe lön. A természetfölötti rendkívül szűk határok között van ma szorítva.

(Folyt. köv.)

forgalma élénk, lóronatu vasutjain csak úgy nyúl-
szög a sok zöldbe kiránduló.

A „Stadtpark” pompás egy liget, itt már akár a Praterben képzelheti magát a magyar ember, mert magyar szót épségesen nem lehet hallani, hanem annál inkább oly németeséget, a minővel Beresényi híres kurucz kapitány Rákóczi komornyikaitól kérde: „Ist Rákóczy da?” Ezt a jargont különben leginkább az „Anton Kiss”-ek, „Stephán Nagy”-ok és „Francz Nemessányiak” ajkairól hallhatni.

Van azonban ennyi német-magyar között egy szín arany magyar is, a mi büszkeségünk, tiszteltünk és szeretetünk tárgya: Csiky Gergely, a ki valóban Imegéremelén, hogy a legközelebbi száz aranyát már ne Temesvárra küldjék neki, melynek levegője ugylásig az épségséget fogja alá-
adni. Szomoruan tudatom, hogy koszorus költőnk komoly szívbjában szenved, s e hír azt hiszem önkönl, kik — műveit oly lelkesülten tapsolták meg — ép azon lehangozó benyomást teendi, mint bár hol széles Magyarországon. Örja őt az ég!

A magyar színtársulat majus végéig fog itt tengeni, addig a kolozsváriaknak számos ismerőse jön még ide, s így azt hiszem egy-egy „Temesvári levél” nem lesz érdektelen a „Kelet” kedves olvasói előtt, még azon esetben sem, ha „a hazafiság a nemzetiségnek” féle elv nagyobb dicsőítésére „bérmentetlenül” kellene küldenem e lapok t. szerkesztőjének.)

Bárai Mela.

A TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóságai bizottságának gyűlése.

A városi képviselő-testület tegnap (april 29) délután nagyon népes gyűlést tartott.

A mint gr. Eszterházy K. főispán mint elnök a gyűlést megnyitotta, először is három interpellációt hallgat meg a bizottság.

Gergely János külső-tordanteza elhunyt állapotára (a közvetet illetőleg) hívja fel a bizottság figyelmét s kéri annak kikövetestése érdekében intézkedni.

A polgármester erre adott felvilágosításai után a közgyűlés az utmunka-bizottsághoz utasítja a kérdést.

Bogdán István azért interpellálja a tanácsot, hogy az új lakanya építését miért nem esz közölte ugy, hogy a vállalkozó a várostól vegyen téglát.

A polgármester felvilágosítja az interpellálót, hogy eddig a városi építkezéseknél mindig kikötötték a vállalkozónak, hogy a város téglájával építtessen. Most, a Planer- és Zeigmond-féle épületek laktanyává való átalakításánál nem történt meg, mert az eredetileg megállított terv szerint elég volt az épülethöz kikerült régi anyag, az építés alkalmával szükségesnek mutatkozott újabb javítási munkát (Mehrabelit) pedig az előbbi vállalkozónak kellett kiadni, ennek azonban saját gyára levén, nem fogadtá volna el a kikötést, hogy csak a várostól vásároljon téglát; a további átalakítási munkálatot pedig neki kellett kiadni azért, mert ha más vállalkozónak adatik: akkor minthogy az előbbi munka nem volt meg bevégzve, a két vállalkozó között összeütközés merült volna föl, a miért nem lehetett volna a felelősséget elvállalni. Különben is az építés így előnyösebb volt, mint ha a vállalkozónak kikötötték a város tégláját használni; egyébiránt az egész szükséglet 20—25 ezer drb. téglára terjedt s ebből legfőbb 60 frt tiszta haszna lett volna a városnak.

Minután még Olasz Károly tanácsos is, mint az építést vezető, hasonló értelemben nyilatkozott, a közgyűlés az interpellációra adott válaszi tudomásul vette.

Ezután még Nagy Lajos interpellálja a főkapitányt a szappanyutczai romok és rondaságok miatt.

A főkapitány Minorich Károly kijelenti, hogy a mennyit közrendészti szempontból tehetett, megtette; de a romokat nem építheteti föl, vagy nem hordattathatja el. Különben az ügyben a tanács, mely elé az kerül, fog erélyesebben intézkedni.

E választ is tudomásul vón a közgyűlés, a főispán terjeszti elő indítványát, mely szerint ajánlja, hogy Korbuly Bogdán volt intendánsnak a hazai színügy és nemzeti nyelv, valamint a kolozsvári színház érdekében hozott üdvös áldozatai s fáradozása elismerésül a közgyűlés jegyzőkönyvéleg mondjon köszönetet s ezt a polgármester vezetése mellett egy külön bizottság utján tudassa nevezetl.

Az indítványt a közgyűlés felállással lelkes éljenzés között fogadta el.

Áttérvén napirendre a közgyűlés, először egy csomó új törvényt hirdetett ki; azután a városi tisztviselői osztályozása tárgyában alkotott szabályrendeletet, valamint a „Torna-vivoda”, „Lövöldé” és „Gyermekkert” részvénytársaságok kamatbiztosítási ügyében kelt határozatot helybenhagyó belügyministeri leiratot tudomásul veszi a közgyűlés; egyuttal a kamatbiztosításra vonatkozó határozatok végrehajtása tárgyában elfogadtatván a tanács előterjesztése, a „Fröbel-kert”-re nézve

*) Mindenképpen elvárjuk.

Szerk.

Szász Béla indítványára azzal a módosítással, hogy a „Fröbel-intézet” ügyének a közgyűlési határozat értelmében keresztülviendő lebonyolítása tekintetében a polgármesternek megszorítás nélküli teljhatalom adatik.

A városi vígadó átalakítását Magyar Mihály tanácsos bejelentvén, télenként felsorolja, hogy mennyibe került az átalakítás (mintegy 9000 frtba), és mennyibe a felszerelés (szintén mintegy 9000 frtba). E szerint együtt mintegy 18.000 frtba került az egész átalakítás és felszerelés.

A közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi.

Orbán Józsefnek, mint redoutei bérlőnek a Duhony J. által tőle albérléthe birt helyiségek után eső bér elengedése iránti folyamodása tárgyában a közgyűlés elfogadja a szakosztály abbéli véleményét, hogy a 266 frt 66²/₃ krnyi bérből 66 frt 66²/₃ kr elengedtetik azért, mert a sorozás és felülvizsgálatra a város a vígadó mellékelyiségeit 6 napig használta, és mert Duchony J. albérlő a tavali átalakítás alkalmával 8 hónapon keresztül valóban sok alkalmatlanságot szenvedett, amiért a főbérlő is engedett el neki bért.

A városi szegényekháza gazdájának, a tanács előterjesztésére meghagyatik az elhalt gazda: Mikleán A. özvegye, a felügyelettel pedig Földesy Sándor tanácsos bizatik meg, 10 frt havi tiszteltidj mellett.

Az erdélyi gazdasági egylet részére az általa kért közhely ingyen átengedtetik, de kikötetik, hogy ha valaha eladja telkét, akkor fizesse meg az átengedett hely árá.

Az iparos tanoncok iskoláztatása és felszabadítása tárgyában alkotott szabályrendeletet a közgyűlés, néhány bizottsági tag felszólalása után, változatlanul elfogadta.

Ekkor (5 órakor) az elnök felfüggeszti a gyűlést félőráig, mely alatt a szavazatok szedetnek be az ellenőrségre és községi bíróságra, előbb még Szabó Ádám eddigi ellenőr közfelkiáltással pénztárnoknak választatván meg.

Beadatván s aztán számbavételvén a szavazatok, kitűnt, hogy az ellenőrségre Gyulay László, eddigi tanácsos iktató, 45, Magyar Géza 25, Csipkés Albert 12 és Czákó József 5 szavazatot, a községi bíróságra Bányai György 60 és Gspan Károly 24 szavazatot kapott.

Ennek alapján a főispán ismét megnyitván a közgyűlést, enuncálja, hogy ellenőrré Gyulay László, községi bíróné pedig Bányai György választatott meg.

Ezzel a gyűlés szétoszlott.

Kivonat

a Vlegyásza hegység szegélyén Csucs és B.-Hunyad között fekvő trachyt kőbányák kőzetére vonatkozó és eddig megjelnt irodalomból.

(Összeállította KÜRTHY SANDOR egyetemi tanársegéd.)

(Folytatás.)

6. Még főlebb ugyanezen sebesvári kőbánya fala mentében a szövegben történi változás. Több kevésbé breccia-szerű és különféle szövetű: finomabb és durvabb. Ennek kőzetéből dr. Szabó egy durvább szövetű quarcz-andesit emel ki.

Egy másik kőzet ugyaninnét egy finom szemű zöldek, de igen ép trachyt, melyben szabad szemmel csak Andesin földpátot lehet látni, kis kézi nagytólva azonban gyéren quarczot is lehet látni, tömörsége 2.61.

7. A legutolsó kőbányában keletfelé sötét zöldek, vagy barnás kőzet van. Közép, sötét néhol apró szemű. Kiváltott ásványok benne quarcza, Andesin földpát, Biotit és Magnetit.

A kőzet keménységét dr. Szabó egész darabban kísérlette meg, s találkoztak rajta pontok, melyekkel még a quarczot is meg lehet karcolni. Hogy tévedés, vagy csalódás ne történjék, a kísérltet úgy eszközöltetett, hogy egy nagyobb kristály csiszolt lapján tétetett a karcolás egy quarcz kristály hegyével, és összehasonlítólga a kőzet keménységét talált pontjával. E két karcolás között volt különbség, amaz gyengébb volt, a gödrön a köröm ácsuszott, míg emennek gödrében megakadt.

Az élek felé a Quarcz kristály hegyével már alig, végre az él mellett éppen nem lehetett karcolást előidézni, de a kőzet keménységét talált pontja itt is lehetett. Van tehát a Quarczról keményebb ásvány is jelen.

Vékony csiszolatban gorcsó alatt még Amphibol Magnetit és Biotit ismerhetők fel. A kőzet tömörsége 2.67.

Ezen keletre utolsó bánya után ismét a szokott fehér földpátos granitoporphyrus quarcz-trachyt kezdődik, s még egy kis ideig tartván, a trachyt képletnek vége szakadt.

4. Dr. Koch Antal. A Vlegyásza hegység megének közéleti szerkezetéről és tektonikai viszonyairól. A „kolozsvári orvos-természetudományi társulat” Értesítője 1876. okt. 20.

A Vlegyásza hegységre vonatkozó irodalom összeállítása után, a hegység földtani szerkezetét vázlatosan tárgyalja, s kimutatja, hogy ezen kőzet változat a Vlegyásza hegység meg alkotó trachyt tömzsnek egyik változata, s az ott fellépő trachytokkal, mint a Doelter vizsgálatai is kimutatják, csaknem teljesen azonos, csakis szöve más, mint az ott általánosan uralkodó trachytoké. Tehát egy régi vulkán lávája, mely igen lassan

hűlhetvén ki, belőle egyes ásványok, Quarcz, Földpát (Andesin), Amphiból, Biotit jegezes állapotban váltak ki, melyek ha köles szemnél nagyobbak, a közet granitoporphyrus, s ha kisebbek, porphyros nevet kap. A granitoporphyrus trachytok, különösen a Sebes folyó mentén, N. és K. Sebes vidékén, a Csucs és B.-Hunyad közötti utvonallal mellett vannak elterjedve, míg a prphyrusok a Vlegyásza hegység egy részében uralkodnak, s közöttük a szöveten kívül más különbség vajmi csekély van, s így vegyszerkeztük és tömörségük csaknem megegyezők, s így C. Doelter szerint a kőzetanyagban általánosan volna: kova-sav 64,34%, timföld 15,65%, vaséleg 3,36%, vaséles 2,32%, mészéleg 3,34%, magnesia éleg 1,32%, kaliuméleg 4,07%, natriuméleg 2,54%, és nedvesség tartalom 1,34%. Ezen körép vegyszerkeztéből látható a kőzetanyagának gazdag kovassav tartalma, a miért az kis részben szabad állapotban, mint Quarcz is kiválthatott, s miből a kőzet roppant szívóssága magyarázható.

5. Kürthy Sándor a Vlegyásza és a szomszédos területek trachytjainak közzetani vizsgálata. Az Erd. Muz. Egylet évkönyvei új folyam második kötet VIII. szám. 1878.

Az egész Vlegyásza hegység és szomszéd-ságában feltehető trachyt változatok iratnak e munkában petrographiai alapon le, s az összes granitoporphyrus normal andesitekről, hova kőzetünk is tartozik, így ír:

„A Vlegyászban található andesitek egyik legszebb képviselője, melyben a kiváltott ásványok az alapanyag háttérbe szorításával igen szép porphyrosan [vannak kiképződve, s az némelyikben oly nagymérvű lehet, hogy felletes vizsgáltnál granitszerűnek látszik, (mint e kőzet változatot általánosan nevezik) s innen eredett a granitoporphyrus elnevezés, melyet Staehle használt először.

Az alapanyag rendszeren 1/2 részét teszi a kőzetnek, üde példányokban késszűrűre, szívós, tökéletlenül kagylós törésű. Keménysége a Quarcz és Földpát között áll, de némely pontjain karcolja a Quarczot, mint azt dr. Szabó észlelte, ki ebből a Dithroit jelenlétére következtet. A mállottabb példányokban rozsdavörös színű és könnyen töredékes, mint ezt Rogozsai faluban és a falu alatt észlelhetni.

A kiváltott ásványok a következők:

1. 3—4 m. m. s néha még jóval nagyobb hosszukó oszlopokkban. Üveges, kitűnően hasad, söt olykor lemez. Mállás következtében fehéres haolinszerű kéreggel lesz bevonva, miről a jegecs szétválásánál győződhetünk meg. Az ikerrovatok szabad szemmel is jól észlelhetők. Mennyisége körülbelül egyenlő az alapanyaggal.

A dr. Szabó módszere szerint határozván meg a Földpátokat, mindegyik példányban jelleg Andesin találtam. Dr. Szabó, dr. Koch és Doelter szintén ily eredményekre jutottak.

2. Amphiból hosszukó keskeny fénylő oszlopokkban, a kevésbé üde bádgyadt fényű és szemcsés szövetű lesz, s ilyenkor külre inkább Augitnak lehetne tartani.

3. Biotit fénylő fekete hatszögös lemezekében, igen könnyen felismerhető, kissé mállott állapotában aranyasárga színű lesz, mint ezt a Viság közelében talált példányokon észleltém. A mállásnak ezen granitoporphyrus kőzet változatban áll legkevésbébb ellen, s ezért a rogozsai példányokban csak feketés tallok alakjában mutatkozik.

4. Quarcz viztisza, vagy piszkos szürkés szemcsékben. Némely példányban a pyramis alak nyoma látható.

Gorcsó alatt vékony csiszolatban a következő ásványok mutatkoznak fogó sorrendben.

1. Földpát viztisza, vagy kissé zavaros a mállás, vagy az alapanyag zárvány miatt. Hasadái irányai különösen a oP szerint kitűnően mutatkoznak. Zárványul hosszukó szintelen Apatit mikrolitákat tartalmaz. Keresztezett nikolok között jelleges plagioklasok gyanánt viseltetnek.

2. A mpfhiból szegfű barna metszetekben. Zárványul Magnetit szemcséket s mállása következtében kiváltott Viridit foltokat tartalmaz, ilyenkor ezektől egészen fűzőld és az Augithoz hasonló viselkedésű nikolok alkalmazásánál.

3. Biotit szegfű- vagy tompack-barna metszetekben, melyek vagy hatszögek vagy keskeny oszlopok. Zárványul sok Magnetit és Opacit foltokat tartalmaz, melyek a Biotit mállása következtében váltak ki.

4. Quarcz viztisza repedékes szemcsékben. Olykor hosszukó Apatit mikrolitákat tartalmaz zárványul és Zirkel szerint folydák cseppeskedet is.

5. Magnetit fekete fémfényű szemcsékben. O alakok igen ritkák. Mállása következtében vagy apró szemcsékre hull, vagy Ferrit és Viridit folto alakjában az alapanyagot festi, mint ezt különösen a rogozsai példányok csiszolatában észlelhetni.

Az alapanyag félig kristályos, s benne Ferrit, Viridit és Opacit foltozókak, a legkülönbözőbb alaku longuliták, számos globuliták vannak.

Vegyelemzésükkel Hauser, Sommaruga és Doelter foglalkoztak, s ezekből a következőket lehet lelemlíteni:

Lehely	Elemek	Si	O ₂	Al ₂ O ₃	Fe ₂ O ₃	FeO	MnO	CaO	MgO	K ₂ O	Na ₂ O	H ₂ O	Összeg	Tömörség	hő-egység
Sebesvár	Hauer	66,91	14,31	5,00	—	—	—	2,95	0,95	5,40	8,66	1,42	100,02	—	0,313
Kis-Sebes	Sommaruga	66,93	16,22	—	4,99	—	—	1,88	0,52	5,43	0,36	1,78	98,11	2,601	0,325
Nagy-Sebes	Doelter	67,17	16,96	3,45	1,20	nyo.	—	4,46	1,50	1,55	8,70	0,89	100,88	—	0,344
Közép érték		67,00	15,83	4,23	3,09	nyo.	—	2,89	0,99	4,12	8,64	1,36	102,15	2,601	0,327

A Kürthy által vizsgált összes idetartozó kőzetek közép tömörsége 2,615.

Kürthy zárványul e kőzet változatban agyagot, agyaggalát, quarczot, csillámpalát emlit fel. E kőzet változat sziklái és csinos kupjai gyönyörűkötetik az utazót a B.-Hunyad és Csucs közötti utvonalon, s feltűnők e sziklák talpánál haveró köfolyások, melyek e sziklák ezredéves szét-töredezett forgácsai, melyeket a természet számunkra mintegy praeparalt, pedig számba sem véteik. Mily jól és előnyösen lehetne e trachyt töredékeket vasuti töltéseknek alkalmazni, s mennyi baj és munka s talán szerencsétlenség keletetnék el, ha az általánosan alkalmazásban levő torha mészkő és gipsz helyett, melyet a víz is könnyen megtámad idővel, míg kőzetünket ép szilárdsága és ellenállási képessége miatt sokkal távolabbra is szállítják, hogy így állandó munkát hozzanak létre, míg itt e rozsz kövek miatt mel-lőztetik, pedig mennyivel jobb lenne, ha azok helyett ez alkalmazatnák töltő anyagul.

6. Dr. Koch Antal II. A Vlegyásza és a szomszédos területek trachytjainak hegy szerkezeti (tektonikai) viszonya.

Az erd. muzeum-egylet évkönyvei új-folyam. Második kötet VIII. szám.

A granitoporphyrus quarz-andesitek általános elterjedéséről szól, s kiemeli, mint már egy előbbi értekezésében is emiliti, hogy ezen kőzet változat főleg a legmélyebben fekvő helyeken, s így különösen a Sebes folyó mentén van elterjedve. Egyáltalában e kőzetváltozatnak és porphyrosnak a dacit nevet újból felhozza. Miután e két változat között éles határ nincs, mivel egyikől a másikig számos átmenet van, sokkal czélzerűbb e nevet használni, mivel laikus is könnyebben emlékeztetben tarthatja, a régi Dácia után, mint a csupán tudományos értékű nevet.

Igen valószínűnek tartja, hogy a Sebes-Körös jobb partján kijelölt quarcz-andesit nem képez összefüggő tömeget, hanem, hogy több hatalmas telér gyanánt szorult az itteni csillámpala közé. A Körös mentében is több helyen meg van szakasztva az andesit csillámpala kibúvása által, s így annál inkább valószínű ezen vélemény is.

Igen érdekes az összes adatokból ezen kőzet faj elterjedésére vonatkozó zárkövetkeztetés, mely kőzetünk helyzetét is feltűnteti e vidéken, s ezen következtetés az alábbiakban foglalható össze. Az összes quarcz-andesit-változatok az egész kijelölt területen egyetlen és szakadatlan óriási vulkáni kitérésnek a szüleményei, mely valószínűleg a Bihar és Meszes hegység kristályos palatömegeinek sülyedése és ennek következtében kettő szakadása által idéztetett elő. Hogy egyszeri és nem sokszorosán ismétlődő, vulkáni törmelések kivetése által kisért, kitérésnek szüleménye a Vlegyásza csoportjának quarcz-andesitből álló főtömege, arra mutat egyrézt azoknak azonos ásványos és vegyi összetétele, másrészt üledékes vulkáni tufáknak és brecciaknak teljes hiánya. Hogy a roppant tömegű vulkáni kőzetnek kitérése a kristályos palából álló Bihar hegytömb és Meszes hegylánc helyzet-változtatásával járt, arra bizonyítékok az ezen hegységek szélein számos helyeken kilépő azonos eruptív kőzetváltozatok, melyek a helyzet-változás következtében létrejött szakadásokon, a lefelé neheződő kristályos palatömegek által felszorítottak, s így azokkal párhuzamosan haladó kőzet-telések alkottak. Ezen nagymérvű helyzet-változás valószínűleg kapcsolatban van az Alpepek és a Kárpátok területén ugyanazon időben véghezment nagyszerű felületváltozásokkal.

Minél mélyebbre a felülettől esett a quarcz-andesit kőszta, annál nagyobb nyomás mellett és hosszabban hűlt le és merevedett meg, annál inkább volt tehát idő az ásványos elegyrezések kristályodására, és így a heven folyó tömegeknek

a felülettől legtávolabb eső középső része roppant nyomás és igen hosszú idő alatt maradt heven folyó állapotban, s így a kijegülési folyamat oly lassúsággal ment véghez, hogy a heven folyó kötésű kőzetek, melyek átmehehetl jegezes állapotba, de az egyes ásványos elegyreszek feltűnő nagyságu kristályokká is növekedhettek. Ily módon jött létre kőzetünk, t. i. a granitoporphyrus közvetlítőzt. Ebből magyarázhatjuk kőzetünk keménységét és szilárdságát is, mivel egy igen hatalmas erő, a kristályító erő tartja össze, s benne az alapanyag mint összeragasztó tömeg csak alárendelt szerepet játszik, a mennyiben erős nagytámaszt. Földpárt szemcsék igen apró halmazára bontható fel, melyek között csak igen alárendelten lehet kevés üveges állapotban maradtot ragaszanyagot találni, a mely azonban szintén megegyező a Földpárt anyagával, csak nagyobb kovács tartalmú, (tehát nagyobb keménysége) által is különbözik attól.

Nagy előnye kőzetünknek az is, hogy teljesen normál állapotban van, ásványos elegyreszel egészen üdék, maga a kőzet a mállásnak annyira ellenálló, hogy a sok ezer év óta fennálló szikla falakban alig lehet 1—2 m. m. vastagságu megvörösödött mállott kéreg megkülönböztetni. Ez azonban nem tévesztendő össze azon véres bekérgezéssel, melyet a kolozsvári kővezet felületén láthatunk, mivel az egy zeolith-nemű ásványtól ered, mely a kőzet elválási lapjaira jegevirág alakulag rakódott, s Heulandit a nerte, s melyet a felületről könnyen levárhathatunk, s alatta a teljesen üde kőzetet találjuk, míg a mállottaknál maga a kőzet papír vékonyságu rétegekben felületén megfakul és később torla lesz, ez azonban járdáinkon oly későn következend be, hogy az most szóba sem jöhet.

Igen érdekes tudni kőzetünk megközelítő geológiai korát, s erről dr. Koch így ír: „Az következtethető tehát, hogy az első mediterrán kor szak végefelé történt a kristályos hegytömegeknek azon nagyszerű dislocációjá, melynek következtében óriási szakadások és repedések jöttek létre, hogy ezen szakadások legnagyobb és legteljesebb része magát az akkori időtájban már szárazföldet alkotott, kristályos hegytömegeket érte, s a folyomuló kvarc-andesit hevenfolyó tömege legelőször ezen óriási szakadékokat és repedéseket töltötte ki.“ Ez időben jöttek létre a Körös és lejjebb a Sebes folyó partján található trachyt tömegek is. Években ez időt kifejezni lehetetlen, mivel az idő egyik segítője a geológus nagyszerű működésének kimagyarázására, melylyel e célból tetszése szerint bányhatik.

(Vége köv.)

Nyilatkozat.

A N.-Enyeden megjelenő „Egyházi és iskolai Szemle“ 9-ik s következő számaiban megdöbbenéssel olvassuk, hogy a nagy-enyedi ev. ref. főtanoda zilált vagyonú ügyeinek tisztítására és rendbehozására egyházközségileg kiküldött bizottság tagjai közül Gyárfás Domokos, több egyházkerület és főtanoda főgondnoka is tisztátalan eljárással van gyanúsítva.

Nem lévén tagja a közelebről érdekelt ev. ref. hitfelekezethez, és a nagy-enyedi ev. ref. főtanoda vagyonú ügye ziláltságát is csak hírből ismervén, bennünket az említett cikksorozat vitaképpen csak annyiban érdekel, mennyiben is kifejezést ne adjunk; mert Udvarhelymegyében Gyárfás Domokos jelleme ellen irányul; erre pedig nem tehetjük, hogy indignationunk nyilvánosan is kifejezést ne adjunk; mert Udvarhelymegyében Gyárfás Domokos mind a politikai, mind az egyházi és iskolai közügyekben sokszor saját és családja érdekeinek háttérbe szorításával is nemcsak fáradhatatlannak, hanem önzetlennek és feddhetetlen jellemnek is ismerjük.

Öszintén sajnálunk ennél fogva, hogy ha az ilyes gyanúsítások Gyárfás Domokosnak a közügyek iránt hosszú évek során át bebizonyított buzgósgát s áldozatkészségét csökkentenék.

Udvarhelymegye, 1878. apr. 24-én.

Sándor Mózes. Pálfi Ferencz.

Dr. Török Albert. Kénosy Béla.

Tibád Antal. Közma Ferencz.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. április 30.

— **Korbuly Bogdán**nak, színházunk érdemes intendánsának, ma (április 30.) adta át a kirendelt küldöttség és a városi képviselő-testület által a tegnapi közgyűlésen jegyzőkönyvileg kifejezett elismerést és köszönetet. A küldöttség élén a polgármesterrel, az intendáns urat déli fél 1 órakor lakásán fölkeresvén, Simon Elek polgármester öt rövid, de meleg hangon tartott beszédében üdvözölte, előre bocsátván, hogy a történelemnek egy csaknem már igazsággá emelkedett tanulsága szerint igen gyakran a legédesebb hazafiak iránt is hálátlanok voltak az egykoru polgártársak s csak a jövő róttá le a megérdemelt hála adóját. Kolozsvár város polgársága azonban mindenkor meg tudta jutalmazni a közügy körül érdemesült polgártársait. Kolozsvár város képviselő-testülete tehát csak kedves kötelességét teljesítette, midőn Korbuly B. urnak a színház érdekében kifejtett ügybuzgalmaért és önzetlen áldozatkészségeért közgyűlésében jegyzőkönyvi elismerés alakjában sietett hálás köszönetét megörökíteni.

ni. A polgármester e szavait a küldöttség szívélyes éljenzése kísérte, a megtisztelt pedig meleg hangon mondott a kitüntetésért köszönetet.

— **Színházunk** több tagja szintén ma tisztelt és bucsuzott el szerető tisztelt volt-intendánsától: Korbuly Bogdán urtól. E. Kovács Gy. tolmácsolta a tiszteltök érzelmeit, mire vizsont az intendáns köszönetét fejezte ki az elismerésért.

— **A „Herczegasszony“**-nyal tegnap bucsuzott el közönségünkől Krecsányi Sarolta asszony, a kolozsvári operetta éltető szelleme. Az előadás egyszersmind Jakoby, derék karnagyunk jutalomjátéka volt s a közönség zsufolásig megtöltötte a felső páholjok kivételével a házat. Krecsányi asszony kiléptekor számos szép koszoru vers és szűnni nem akaró taps fogadta; a közönségnek operetta-pártoló része valóban ritka tüntetéssel bucsuzott el tőle. Krecsányi asszony az operettek szempontjából kétségtelenül meg is érdemelte ezt. Ebben a szakmában ennyi elevenességgel s párizsias könnyűséggel még senki sem játszott Kolozsvárrt. Ha a művészet fogalma megtűrné a színjáték egyes nemeinek egy rangba helyezését, azt is mondhatnók, hogy Krecsányi asszony volt legfeltűnőbb tagja társulatunknak, mert ő csinált legnagyobb hazákat. Sajnos, hogy ez a valódi művészet s különösen az operának szerfelett érzékeny karával történt s a kolozsvári közönség e téren mindenesetre jóváteendő hibákat követett el. Ezért azonban Krecsányit kárhoztatnunk nem lehet, ellenkezőleg kénytelenek vagyunk mi is beismerni, hogy ő lelkiismeretesen és diadalal töltötte be hivatását.

— **Szacsavay Imre** mai jutalomjátékára és Boér Emma meg Kassai Vidor ugyanezen alkalommal történő bucsufelléptére emlékeztetjük kolozsvári olvasóinkat. Három szép név közönségünk előtt, melyek közt a két utóbbitól, bár ugy hiszünk csak egy időre, fájdalmasan fog esni az elválás. — Az első tovább is nálunk fogja folytatni pályáját, melyet nálunk kezdett meg s járni fog ezután is a kolozsvári közönség iskolájába, mely, hogy valóban jó iskola, megtetszik Szacsavay előhaladásán. [A mai előadás után Szacsavay egy fokkal magasabb pontra lép a művészet terén s Kovács Gyula szép örökséget veszi át. Nagy feladat az, a melyhez ha meg is adja ma a közönség a lelkesítést, Szacsavaynak kitartó munkássággal és szerénységgel kell megkezdnie az új pályát, hogy feledtetni tudja elődjét.

— **Hangverseny.** A helybeli redoute nagy termében csütörtökön Belley Milos, a bécsi zeneakadémia végzett növendéke, több helybeli zenekedvelő szíves közreműködése mellett hangversenyt rendez. **Műsorozat:** 1. Beethoven: „Sonata“ op. 30, hegedűn előadja a hangversenyző Belley Milos, Sachers ur zongorajátéka mellett. 2. Goria: „Belisario Fantaisie“, négy kézre két zongorán előadják Todorffy Lilla és Szenkovics Ilona kisasszonyok, 3. Sarasate: „Faust“ Fantaisie: hegedűn előadja Belley Milos, zongorán kíséri Sachers ur. 4. Népdaok, zongorán kísért mellett énekl Balogh Györgyné urasszony. 5. Schubert: „Quartet“ előadják: Nagy Gábor ur (1-ső hegedű), Vajda Emil ur (2-ik hegedű), Szita Sándor ur (viola), Dobokai Kálmán ur (cello). 6. Mendelssohn „Concert“, hegedűn előadja a hangversenyző, zongorán kíséri Sachers ur. Helyárok: Ablakjegy 2 ft. Első négy sor 1 ft 50 kr. Többi támlásésk 1 ft. Alóhely 60 kr. Karzat 40 kr. Jegyek előre válthatók Stein János, Demjén J. és Polcz Albert urak kereskedésében, s a hangverseny napján délután 6 órától a pénztárnál. Kezdeté pont 7¹/₂ órakor.

— **Remmerth Mártha** zongoraművésznő, mint előre jeleztük, holnap (szerdán, május 1-én) M.-Vásárhelyt fog hangversenyezni, hol a legnagyobb érdekltséggel várják még a vidékről is mentek be sokan s a jegyek nagyobb része már el van kapkodva. A hangverseny műsorozata a következő: 1. „Menyegzői induló“ 2. „Tündértánc“ Mendelssohntól, zongorára átirta Liszt Ferencz; előadja: Remmerth Mártha. 3. „Ária“ a „Bűvös vadász“ operából; énekl Engel Gizella k. a. zongorán kíséri Geiger Albert ur. 4. „Románca“ „Keringő“ Chopintól „Magyar rhapsodia“ Lisztől; előadja Remmerth Mártha. 5. „Ária“ „Alvajáró“ operából; énekl Engel Gizella k. a. zongorán kíséri Geiger Albert ur. 5. „Keringő“ Rafflól: „Keringő“ gr. Zichy Gézáól „Csupán balkezzel“ előadja Remmerth Mártha. 6. „Athén romjai“ Beethoventől, zongorára átirta Liszt Ferencz; „Magyar rhapsodia“ Lisztől; előadja Remmerth Mártha.

— **Felhívás.** Tiszteltelt felkérjük a t. orvoson-hallgatót urakat, szveskedjenek a f. év május 1-én d. u. 6 órakor tartandó közgyűlésre minél számosabban megjeleni. Gyűlés helyisége: Lyceumi bonczintézet. Gyűlés tárgyai: 1. Segélyegyleti ügyek. 2. Értekezlet a f. évben tartandó nyári táncvizigalom ügyében. 3. Indítványok. Kolozsvárt, 1878. apr. 29. Benel János, ifjúsági elnök. Lőte József, jegyző.

— **Lakhelyváltogatás.** „A kolozsvári tudomány-egyletemi kör“ választmányja tudatni kívánja az érdekeltekkel, hogy a kör helyiségét a Rhédey háztól bel-szénutca 11. szám alatti házába (Szvegy Kónya Rudolfné üzlete feletti emelet) tette át.

— **A helybeli** polg. lövöldében a vasárnapi díjlövészet díjakat nyertek: Kőrdíjat: 1. Heinrich József. 2. Orbán József. 3. Horváth Gyula. Versenydíjat: 1. Dr. Haller Károly. 2. Dr. Bartha János. 3. Szentjánosi Ferencz. Szeren-

csedíjat: 1. Heinric József. 2. Dr. Bartha János. 3. Csiki Imre.

— **Felhívás.** Szolnok-Dobokamegye három törvényhatóságából alakulván, így a szabad-élvű párt is, mely a három megyében létezett — elvileg összeolvadt, — minek következtében szükségesnek vélük alóírtak annak alaki egyöntetűsége tekintetéből, folyó év május 5-re Déésre a városház tanácskozási termében egy alakuló gyűlést összehívni, — melyre való megjelenésre fölkérlik mindazokat, kik, e pártnak eddig tagjai voltak s jövőre is magukate párt tagjaik tekintik. Alóírtak nézete szerint e gyűlés Szolnok-Dobokamegye szabad-élvű pártjából alakulván, elnökeit s esetleg más tisztviselőit megválasztván, más teendővel ez idő szerint nem bírva, a választandó elnökségnek hagyatván fenn adandó alkalommal a mutatkozó szükséghez képest tanácskozásokra a pártot egybebhívi. Dése, április hó 26-án 1878. Gr. Wass Ádám. dr. Svics Sámuel, br. Bánffy László, Simó Lajos, Róth Pál, gr. Teleki Domokos, Pap Sándor, gr. Kornis Viktor, Bokros Lajos.

— **Jótekönyiség.** Péterfalva községében — a Kis-Küküllő mellett — a napokban 25 gazdának minden vagyonra porrá égett; a szerencsétlenek nyomorának enyhítésére legelső a ki sietett, Ládai Ágoston kuriai bíró, nemes áldozatkészségével 100 frtot küldvén a károsultak közötti kiosztás végett.

— **Lázadás.** A Brassóban levő katonai foglyok — mint a Kr. Ztg. írja — mult szombaton az őrséget megtámadták, de csakhamar megfékeztek. Ez alkalommal a lázadók egyike megöltetett, egy másik pedig szuronynyal megsebesített.

— **Öngyilkosság.** Székely Gyula cipészsegéd szombaton délbe N. Szébenben föbe lőtte magát. A szerencsétlennek egyik testvére, a mult janár havában, szintén öngyilkosság útján vetett véget életének.

— **Vilmos főherczeg** 6 fenségét, a tüzéség főfelügyelőjét e napokban N.-Szébenbe várják. — **Szigeti János** f. hó 23-án N.-Enyeden — mint az „Erd. H.“-nak írják — életutságból, föbe lőtte magát. A szerencsétlen b. Jósika gazdatisztje volt Branyicskán, s nőt hagyott maga után.

— **A nemzetközi irodalmi kongresszus** programja. A nemzetközi irodalmi kongresszus Párisban az első ülést június 4-én tartja. Ez ülés nem lesz nyilvános. Tárgyai lesznek a következők: Hugó V. megnyitó beszéde; általános megállapodás a kongresszusra nézve, az irodalmi tulajdon jog kérdése; ennek feltételei, tartama; olyan jellegű-e az irodalom tulajdon, mint más birtok, vagy szükséges-e erre külön törvényt alkotni. Június 8-án nyilvános ülés fog tartatni. Ez ülésben szó leend a reproducitőről, a fordításról, a nemzetközi egyezkedésről az irodalmi tulajdonjog illetőleg. Június 9-én második nyilvános ülés lesz, melyben javaslatok fognak tétetni az írói jogokr megállapítására nézve. Június 11-én a harmadik nyilvános ülés leend, melynek tárgysorozata a következő: A korunkbeli írók feltételei, az irodalmi társulatok, az írók anyagi helyzete némely államokban, s a jövőre vonatkozó intézkedések. Június 13-án zárt ülés tartatik egy nemzetközi irodalmi bizottság kinevezése végett. Június 15-én lesz az utolsó nyilvános ülés, midőn a tett intézkedésekről szóló relatió felolvasása eszközöltetik, s ezzel a kongresszus réget ér.

— **Lo-Presty Lajos báró**, egy sok tekintetben különöz, de tagadhatlanul nagy tehetőségű főúr, a napokban elhunyt, leánya Zichy grófné jószágán. A Lo-Presty család birtokai Kraassó- és Temesmegyében voltak, hol báró Lo-presty Lajos az ötvenes évek felé s a hatvanas évek elején lelkes magyar érzelme miatt sokat emlegetett egyéniség volt. A Bach-s később a Schmerling-uralom ellen irányuló mozgalmakban tevéken részt vett s a nemzeti viselettel való tüntetést annyira vitte, hogy Pest utcáin csikós öltözetben, bő, kék gatyában, pitykés dalmányban, árvalécsay-tollal díszített pörge kalapban és kezében öles furkos bottal jelent meg. Lényében sok excentricitás volt. A negyvenes években apród volt a bécsi udvarnál, hol a „Közvélemény“ szerint csinyei miatt „enfant terrible“ hírében állt. Később odaadással csatlakozott az 1848—49-ki mozgalmakhoz. A technikai tudományokkal s főleg az erdőműveléssel s a gépészettel nagy előszeretettel foglalkozott. Kraassó-megyei birtokán egy általa föltalált vasutrendszert létesített, mely bizonyos czélakra oly kitűnőnek bizonyult, hogy ezt az „erdővasutrendszert“ alkalmazták a miskecz-hámar tatárok vonalon és Albrecht főherczeg grócki uradalmában is. Lo-Presty Lajos br. többek között még egy új szerkezetű páncélzínget talált föl, melyet bemutatott III. Napoleon császárnak. Utóbbi időben Pozsonyban tartózkodott, hol erdőműteni kísérletek képezték kedvencz foglalkozását. Nyugodjék békében!

— **Katona csiny.** Urhidán a napokban egy ember halt meg. Éjjelre szokás szerint három virasztó ült a koporsó mellé. A virasztók számára egy nagy fazék tejtelt tettek a szoba sarkába, hogy egynek ha bele fáradnak az imádkozásba. A virasztókat azonban a nagy buzgóság elnyomta, és mélyen elaludtak. Mikor egy éjféltájban felébrednek, van-e toll leírni rémületüket, látván, hogy a halott ott áll a sarokban a tejeles fazék mellett, a fazék üres, és még most is csepeg a szakálláról meg bajuszáról a tejfel. Rémülten rohantak a közsegházhoz. A segédjegyző futva

siet az eset színhelyére. A halott még akkor is ott áll a sarokban, mereven, lehunyt szemekkel. A segédjegyző elkezd hozzá beszélni, „hogy ne kísértse a jó lelkeket, majd bökődni kezd az újjára, mire az hosszúra zuhan a padlóra. Ekkor látta a vice-notárius, hogy [az állítólagos föltámadt csakugyan halott, azért rögtön megkezdtek a vizsgálatot a történetek felderítésére.] Az eredmény a következő lett: lakik Urhidán egy kiszolgált katoná, kinek abban telik öröme, minél több és nagyobb csinyt rinni véghez. A virasztás éjjelen eszébe jutott meglátogatni a virasztókat. Amint a halottas szobába nyitott, látta, hogy a virasztók is majdnem olyan mélyen alszanak, mint maga a virasztott. Egy tréfa jutott eszébe, megette a fazék [tejtelt, aztán kímelte a halottat a koporsójából, s a sarokba állította, bekenvén bajuszt és szakállát tejfelrel. Ez a halott feltámadásának rövid története.

— **Szerelmi dráma.** Pénztárnoknő volt a leány a bécsi „fekete sas“ kávéházban. Volt neki egy 24 éves kedvese, azzal szerelmi viszonya; de szülei ellenkezés átká nehezedit a boldogtalan párra. A leány ennél fogva tartózkodó lett; de az ifju követelő. Többször ellátogatott még a kávéházba, hirta magával a pinceszőrnőt, de az nem ment el vele. Nem akart további bajba keveredni. Az ifju aztán tegnapelőtt este beküldte a leányhoz egy barátját s kérve kérte: jöjné ki hozzá csak egy pillanatra. Minthogy pedig ez ekkor sem történt, az ablakon át egy lövést irányzott a pinceszőrnő ellen s ezt halántékon meglőtte. A leány most súlyos beteg. A gyilkos magamagát is le akarta lőni, de ócska pisztolyáról leest a gyutacs, egy szurú eszközt kapott tehát elő s háromszor mellébe döfte, meghalt. — A leány tán felgyógyul.

— **Mulatra tanulni** és tanulva mulatni, olyan elv és szokás az angolnál, mint másutt a „heverve ünnepelni.“ A husvét napok alatt a londoni munkások elárasztották az ottani tudományos és művészeti intézeteket, úgy hogy a Kristály-palotát 61,000, a Sándor-palotát pedig kerekén 50,000 ember látogatta meg; azonfelül az állat-kertet 33,000 a növény-kertet vagy 46 ezer; a „Brittische Múzeum“-ot 12,000, a képzőművészeti muzeumot 20,000 s a westminszteri aquariumot 20,000 ember kereste fel, míg a festészeti kiállítást 21,000-en tekintették meg. — A zöldbe is jutott a lakosságból, a nagy keleti vasut h 6 t s z á z vonat közlekedés mellett 50,000 embert röpített ki az „Eppinger“ erdőbe.

KÖZGAZDASÁG.

Maros-Tordamegye termése az 1877. évben.

A megye területén az 1877-ik évben őszibuzza termelgetett 11,196 hold területen, holdanként átlag 5-03 hectoliter szem, 4-53 mm. szalma; összes termés volt: 5532-692 hl. szem, 50-789 mm. szalma.

Tönköl 175 hold területen, átlag holdanként 5-33 hl. szem, 3-04 mm. szalma; összes eredmény volt: 934 hl. szem, 533 mm. szalma.

Kétszeres 11,609 hold területen, átlag holdanként 5-9 hl. szem, 5-87 mm. szalma; összes eredmény volt: 68,792-75 hl. szem, 68,208 mm. szalma.

Őszi rozs 15,565 hold területen, átlag holdanként 5-26 hl. szem, 5-29 mm. szalma; összes eredmény volt: 81,952-76 hl. szem, 82,401 mm. szalma.

Őszi árpa 213 hold területen, átlag holdanként 4-91 hl. szem, 4-45 mm. szalma; összes eredmény volt: 1046 hl. szem, 949 mm. szalma.

Őszi repce 60 hold területen, átlag holdanként 5-33 hl. szem, 5 mm. szalma; összes eredmény volt: 320 hl. szem, 300 mm. szalma.

Tavaszi buza 3842 hold területen, átlag holdanként 3-99 hl. szem, 3-06 mm. szalma; összes eredmény volt: 15,335-4 hl. szem, 11,773 mm. szalma.

Tavaszi rozs 179 hold területen, átlag holdanként 2-75 hl. szem, 4-91 mm. szalma; összes eredmény volt: 493 hl. szem. 879 mm. szalma.

Tavaszi repce a megye területén nem termeltetett. Tavasz árpa 1211 hold területen, átlag holdanként 7-33 hl. szem, 4-52 mm. szalma; összes eredmény volt 8874-2 hl. szem, 5480 mm. szalma.

Zab 13822 hold területen, átlag holdanként 5-37 hl. szem, 4-28 méterm. szalma; összes eredmény volt: 74,281-91 hl. szem, 59-197 mm. szalma.

Köles 1 hold területen; összes eredmény volt: 2 hl. szem, 1 mm. szalma.

Csöves kukorica 58,415 hold területen, átlag holdanként 11-62 hl. szem, 6-44 méterm. szalma; összes eredmény volt: 562,803-5 hl. szem, 360,422 méterm. szalma.

Tatárka nem termeltetett. Magbűkköny 252 hold területen, átlag holdanként 5-41 hl. szem, 10-08 mm. szalma; összes eredmény volt 1363-75 hl. szem, 2542 mm. szalma.

Borsó, lencse, bab 66 hold területen átlag holdanként 5-6 hl. szem, 5-4 mm. szalma; összes eredmény volt: 369-9 hl. szem, 162 mm. szalma.

Len, magnak 9 hold területen, fonálnak 42

hold területen, átlag holdanhént 4-4 hl. mag, 8-76 mm. szár; összes eredmény volt: 39-66 hl. mag, 368 mm. szár.

Kender, magnak 210 hold területen fonálnak 1098 hold területen, átlag holdanként 5-57 hl. mag, 10-89 mm. szár; összes eredmény volt: 1170-83 hl. mag, 11,963 mm. szár.

Dohány 454 hold területen, átlag holdanként 3-13 mm.; összes eredmény volt: 1471 mm.

Czukorrépa nem termeltetett. Burgonya 358 hold területen, átlag holdanként 12-4 hl.; összes eredmény volt 4542-5 hl. Takarmány-répa 120 hold területen, átlag holdanként 58-46 méterm.; összes eredmény volt 7016 mm.

Lucerna, lóhere, baltaczim 1178 hold területen, átlag holdanként 19-87 mm.; összes eredmény volt 23,427 mm.

Bükkönykeverék 184 hold területen, átlag holdanként 11-69 mm.; összes eredmény volt: 2149 mm.

Természetes kaszáló 79,039 hold területen, átlag holdanként 9-97 mm.; összes eredmény volt 788,364 mm.

Ugarban maradt 73,341 hold terület. Elemicsapások miatt unproductiv volt 7561 hold terület.

E. Hír.

A „KELET“ magán táviratai.

Feladatott Budapestén április 30. 10 ó. 25 p. d. e. Érkezett Kolozsvárra április 30. 11 ó. — p. d. e.

A mohamedán felkelők száma több hatvanezernél, 12 hadosztályban vannak egy-egy pasával. El akarják vágni az oroszok visszavonulási vonalát a Balkántól. Az orosz felszólítja a portát, hogy a várakat 7 nap alatt adja át, különben megtámadja.

Hornby rendelkezése alá Angliából negyven hajót ígértek csapat szállításra.

Anglia, hírlik, Londonban akar conferentiát.

Szerbia katonáit május elsejére a határra hívta.

Minisztereiink hazajöttek, semmit sem végeztek, csütörtökön viszszaemennek.

Török-görög szövetséget készít Anglia.

Legujabb.

A „Reuter ügynökség“ 27-ről jelenti Konstantinápolyból: A lázadók váratlanul megrohtatták a philippopoli orosz tábor, 1000 embert fogolyulá tettek, s négy ágyút és számtalan fegyvert zsákmányoltak. A pomakok és raslokok leégettek 10 falut és Somakov irányába indulnak.

Miklós nagyherczeg kérésére a seraskieratus hadsége, Mussafa, két tábornok főtisztel Bulgáriába megy, hogy a rondes katonacsapatoknak a fegyver letévesét megparancsolja. Thráciában nagyszámú görögök a mohamedán fölkelőkkel egyesültek.

Drinápolyi levelek jelzik a mohamedán fölkelés terjedését, Khassikjő Sztaninak és Kadi-kjő Filippopoli közelében Thráciában 25,000 mohamedán kelt föl. Az ázsiai orosz hadsereg egy részét Ruméliába hozták.

Érték- és váltófolyam.

1878. április 29.

Magyar aranyjárdák	84.10.
„ kincstári utalv.	119.—
„	108.—
„	72.—
„	64.—
„	97.50.
„	79.50.
temesi	78.25.
erdélyi	76.25.
horv. slavon	—
magy. szőlődezmá	80.50.
Öszt. gazdaság államadóság papírban	60.55.
„	64.10.
„	71.80.
1860. államsorsjegy	109.75.
Öszt. nemzeti bank részvény	7.80.
„ hitelrészvény	204.25.
magyar. hitelbank	177.25.
Ezüst	106.80.
Cs. k. arany	5.79.
Napoleon'dor	983.—
Német birod. mark	60.55.
London	122.85.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Békésy Károly.

GAZDAGFALUSI

férfi öltöny készítő

ÜZLETÉT

átvette főtér Fröhlich-féle házhoz.

Fogorvos

dr. Bikfalvi MATHÉ DÉNES,

plombeur és műfogmester Beszterczéről haza Kolozsvárra megérkezvén, május elsőől fogorvosi Atelier-jét Veress Ferencz fényképezőhez tette át Sétatér-utcában.

Vidéki megrendelők

szíveskedjenek a postaköltség megkiméltése miatt a kívánt füzetek árát és azok bérmentesítéseért egyenkint még 5 krt utalványnyal előre beküldeni, mely esetben az illető füzeteket bérmentve kapják.

STEIN JÁNOS könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható

PETŐFI SÁNDOR

összes költeményeinek képes harmadik kiadása
a nagy költő élethű arcképeivel és a szöveghez tartozó 80 képpel.

== KIADÓI SZÓ. ==

Hogy nemzetünk büszkesége, századunk legnagyobb költője összes költeményeinek kiadása né csupán a tehetségteljes asztalt ékíti, nem kimélt semmi áldozatot, hogy e harmadik képes kiadás jogát az „Athenaeum” irodalmi társulattól megszerezze és annak füzetekinti terjesztése által, lehetővé tegye, hogy azt szerényebb viszonyok közt levők is, lassankint megszerezhessék.

A büszkeség érzete dagasztja minden hazafi keblét, ha meggyőződést szerez magának arról, hogy nagy költőnk, mint nemzetünk páratlan tulajdonát, nem csupán hazánk szűk határain belül ünneplik, hanem művei minden művelt nemzet nyelvén olvashatók és nevezetesen Németországban, a költészet és tudományok hazájában, számtalan fordításokban, közkezen forognak költeményei.

Midőn tehát e teljes kiadás füzetekinti kibocsátását elhatároztam, irányadóul szolgált ama körülmény, hogy azt minden hazafi lassankint anélkül hogy kiadást megvárja, megszerezhesse s remélem, hogy a közönség méltányolni fogja e törekvésemet.

Koszorus költőnk élethű arcképén kívül, kiadásomat a szöveghez tartozó 80 kép, 220 kezdőbetű és 26 záróbetű fogja ékíteni.

E képeket és díszítéseket kizárólag legnevezetesebb hazai művészeink készítették, u. m.

Barabás Miklós, Benczur Gyula, Böhm Pál, Greguss János, Jankó János, Keleti Gusztáv, Liezenmayer Sándor, Lótz Károly, Mészöly Géza, Rauscher Lajos, Székely Bertalan, Wagner Sándor, Weber Ferencz, Zichy Mihály.

Petőfi összes költeményeinek kiadása, 3—3 ivnyi, 40 kros, negyedrétű, vastag, fehér velin papírra nyomott füzetekben fog megjelenni. Minden megrendelőm — de csupán határozottan nyilatkoztató kívánatra — kap két, nagy

olajnyomatu képet vászonra.

igen díszes, széles aránykeretben, úgy hogy legott a falra függeszthető még pedig: A 10. füzethez:

BATTHYÁNY UTOLSÓ MENETE

magassága 58 cent., szélessége 68 cent.

A 25. füzethez:

A NÉPDAL

magassága 62 cent., szélessége 80 cent.

Petőfi költeményeinek e kiadása az erdélyi részben csupán

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésének bizománya Kolozsvárt.

KOTZÓ PÁL

Budapest, Üllői-ut S. szám,

ajánlja az eddig utolérhetlen eredeti GARRET R. és FIAI

sorvető gépeit, újabb, könnyebb és legjobb szerkezetben, szénagyűjtőket, angol és amerikai rendszerben; fűtőanyag takarító gőz-mozgonyokat, fa és széntüzelés, valamint szalmafűtésre, gőzesplóket, ujonnan átalakítva, sok és tiszta csépléshez, járgányesplóket, általán elismert amerikai rendszerben, s minden más egyéb gazdasági gépeket. (6—10)

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A veres-haju.

Lukácsi eredeti népsziművének nyolcz közkedveltségű dala.

1. Lehullott a rezgő nyárfá.
2. Nem szól a tilinkóm.
3. Dinom-dánom sum, sum, sum.
4. Fecském, fecském, édes fecském.
5. Hallod e kis lány hallod e?
6. Tisza mentén hódváz.
7. Hullámzó Balaton.
8. Öspiké bokor.

Énekhangra zongora kísérettel alkalmazta Erkel Elek.

Ára 1 frt.

A sárga csikóból.

1. Őszszel száll a gólyamadár keletre.
2. Tul a Tiszán az a módi leányok.
3. Szép is vagyok, jó is vagyok, Csak egy kicsit hamis vagyok.
4. Ha bemegyek a templomba.

Zongorára alkalmazta Kolozsvári Gyula.

Ára 60 kr.

A veres haju-ból.

1. Ha én nekem száz forintom volna.
2. Magas a kasszárnya teteje.
3. Nekem olyan asszony kell.

Zongorára szerző Kolozsvári Gyula.

Ára 60 kr.

DALOK:

a török magyar barátságról.

PLEVNA NÓTA.

Lassú. Zug a vihar a balkáni hegyeken

Elmegyek én török földre kedvesem

Harcolni a testvér mellett.

Harcolni a testvér mellett. Nyomatott Stein János a. k. egyetemi nyomdájánál az ev. ref. tanoda kértével Kolozsvárt.

Legujabb magyar dalok zongorára.

Stein János könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kaphatók következő legujabb népdalok:

A csirke fogó.

Lukácsi legujabb népsziművének kedvelt dalai:

1. Hótól fehér.
2. Férge mósó lány.
3. Lekaszáltak már.
4. Ha szavaid.
5. Édes anyám.
6. Kicsi a lány.
7. Csalfa legény.
8. Titkon nyilik.
9. Kétszer is nyílt.
10. Jaj he édes.

Énekhangra zongora kísérettel alkalmazta Erkel Elek.

Ára 1 frt.

A sárga csikó.

Csepregi legujabb népsziművének tíz közkedveltségű dala:

1. Tul a Tiszán.
2. Életedben mindig.
3. Bujdosik a kedves rózsám.
4. Nincsen annyi tenger csillag.
5. Csárdás kis kalapot.
6. Barna legény.
7. Ha bemegyek.
8. Tarka kendő lobogása.
9. Ne menj el.
10. Buzapesti kis barna.

Énekhangra zongora kísérettel alkalmazta Erkel Elek.

Ára 1 frt.

Üzlet-megszüntetés

általános kiárulás!

A jelenlegi kedvezőtlen időviszonyok miatt, elhatároztam régen fennálló és jó hírneű örvendő divat-árú-üzletemet véglegesen megszüntetni.

Ezen üzlet, melynek készletét csak most újítottam meg, gazdag választékkal rendelkezik, minden kigondolható divat czikkeivel, selyem, gyapjú, szőr, gyapott és vászon-kelmékkel, kész fűző- és női-férfi ruhákkal, szalagokkal, lábbelik, keztyűk, asztalnemek, paplan, matracz, pipere s számtalan itt elé nem sorolható árukkal sat. s remélem, hogy miután az üzletfelhagyási szándék gyors keresztülvitele tekintetéből, az árat aránylag igen jutányosokra, sőt tetemesen leszállítottakra szabtam, a n. érd. városi és vidéki női és férfi közönség minden igényének teljes megelégedésre lesz képes megfelelni.

Gámentzy János,
főter gróf Teleki Domokos-ház Kolozsvárt.

NEVELŐNÖKET

okleveles tanítónők, tanárasszonyok, gyermek-kerti nevelőnőket, udvarmestereket, egyáltalában a tan- és nevelés szakhoz szülékelt kitiűt egyéniséget ajánl az első és legjobb hírnévű bécsi nevelőnő-intézet

Mrs. Emily Reisner

(alapított 1860-ban.)

Most Stockimeisenplatz Nro 3. (Stefansplatz)

Wien. — Nem mint ezélt Praterstrasse. —

Magyar nép! ez minket illet!
Kedves rózsám isten veled!!!

Fél-friss.

Reszkette száll le a nap sugára
Plevnának vértől ázott tájára
Busongva zúg-búg a szél és váltig csak azt zúgja
Be sokszor véres fejfel futott innét a muszka,

Ozmán pasának, a hősök hősének emlékrül.

Zongorára szerző Sentirmay Elemér. Ára 60 kr.

E dalok aként vannak zongorára alkalmazva, hogy azokat ének nélkül is lehet játszani, miután a zongora rész a dallamot is magában foglalja.

Kaphatók Stein
könyv- és

János
zeneműkereskedésében.

Kolozsvárt.

Kert változtatás.

Tisztelettel tudatjuk a n. érdemű közönséggel, hogy kertészi működésünket, melyet eddig a hegyvölgytelekben folytattunk, mai naptól kezdve a br. Bánffy-féle kertben, a Dianna fürdő szomszédságában

fogjuk folytatni, a hol kitűnő nemesített rózsákkal, s mindennemű más virágokkal, bouquetekkel, koszorúkkal stb. szolgálunk, mint eddig, úgy ezután is jutányos áron. Együttal ajánljuk a kertek, mint igen kellemes berendezésű sétahelyet, a n. 6. közönség figyelmébe.

MARK JÁNOS és FIAI, kertészek.

Indiai szivarkák.

Párisi gyógyszerész Grimaud és társának Cannabis indica-ból (indiai kender) készült szivarkáit, melyeket párisi orvosok nehéz lélegzés, hurut, rekedtség, mellszorogás, hangtalanság és arczidegtájdalom ellen csaknem csalhatlanoknak nyilatkoztak, mostanig még semmiféle gyógyszer sem érte el.